ایجاد دفعی قرائات توسط خداوند و کیفیت نزول آنها در بیان سید مرتضی و نقد آن طبق روایت سعید بن علاقه

جلسه قبل تفاوت مبانء را عرض کردم الآن اشاره میکنم. سید فرمودند روی آن چیزی که ما میدانیم «یجب » اینکه وقتی خدای متعال اول احداث صوت کلام خودش را میکرده، همه این قرائاتی که ملک وحی آورده را دفعتا باهم ایجاد کرده است، سماعش را هم، اولین بار از حاج آقا شنیدم در بحارالانوار هم هست که در کوه طور وقتی به حضرت موسی «انی انا الله» خطاب آمد، از شش جهت آن را شنیدند. سماع نفس نبوی و صوت وحی به این صورت است که از شش جهت میآید. صدای خدای متعال از یک جهت نیست. اینجا هم از تمام جهات ملک میآورد و بر قلب شریف نبوی نازل میشود، همه آنها هم با هم احداث میشود. ملک میشنود و همانطور میآورد. این یک احتمال است که سید آن را تقویت کردهاند. گفتهاند مانعی هم ندارد که علی الترتیب باشد. این مبانی سید است.

عرض کنم که این مبانء، یک مبانی تنها نیست. ثبوتا راههای انسبی هم داریم تا این قرائات را سر برسانیم. یکی از آنها متخذ بود از مطالبی که آن شاگرد خاص امیرالمؤمنین سعید بن علاقه ابو فاخته به نقل طبری در مورد حروف مقطعه نقل کرده بود. مکرر عرض کردم. در همین کتاب پژوهشی در تاریخ قرآن کریم، آقای حجتی یک فصلی را برای حروف مقطعه قرار دادهاند. نگاه کنید و ببینید. مفصل اقوال را مطرح کردهاند و توضیح دادهاند. فخر رازی بالای بیست قول نقل کرده است. مرحوم طبرسی ازده قول مطرح کردهاند. در المیزان هم همینطور. عجائب و غرائب این است که در طول تاریخ یک نفر ننامده این قول شاگرد خاص امیرالمؤمنین علیهالسلام را ذیل حروف مقطعه بگوید که این هم یک قول است. اولین باری که من دیدم در المیزان ذیل آیه محکم و متشابه دیدم. و حال اینکه قول او صریحاً و مستقیماً مربوط به حروف مقطعه است. خُب حالا چرا هیچ کسی آن را نیاورده است؟ ایشان هم در این کتاب نیاوردهاند. اگر این کمبود جبران شود اصلاً سرنوشت بحثها عوض میشود. درک ثبوتی ما بالا میرود. چرا نیامده؟ چون طبری که با سه واسطه به ابوفاخته میرساند، ذیل آیه محکم و متشابه آورده و بعد مفسرین دیگر حرف او را ذیل آیه محکم و متشابه آوردهاند. دیگر هیچ کجا نیامده. کسی از آن جا نیامده بگوید این هم یکی از اقوال بسیار مهم است. او چه گفت؟

> "منه آيات محكمات هن أم الكتاب"، قال:"أم الكتاب" فواتح السور، منها يستخرج القرآن - (الم ذلك الكتاب) ، منها استخرجت"البقرة"، و (الم الله لا إله إلا هو) منها استخرجت"آل عمران"[1]

این قول عجب دم و دستگاهی دارد؟! چرا نیامده؟! قبلاً عرض کردم با اینکه المیزان تفسیر قرآن به قرآن است، وقتی به ذیل متشابهات در ذیل سوره مبارکه آل عمران می‌رسند، می‌گویند با متشابهات سوره مبارکه زمر دو معنا است. سبک آقای طباطبایی این نیست که آن هم در قرآن بگویند دو تا است. ندیده‌اند روی مبنای خودشان نمی‌توانند به یکی برگردانند. اما روی این مبنایی که الآن بیان می‌شود، هیچ مشکلی ندارد. درجایی‌که می‌فرماید: «اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُتَشَابِهًا[2]. در جای هم که می‌فرمایند «هُوَ الَّذِي أَنزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ[3]» در آن جا ام الکتاب فواتح السور می‌شود. از لوازمش مفصل صحبت شد. این مطلب هم در این کتاب جایش خالی است و هم در بحث سید.

در مقام بحث سید عرض ما این است که خدای متعال وقتی قرار شد کتابش را بفرماید: «الر كِتَابٌ أُحْكِمَتْ آيَاتُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِن لَّدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ[4]» وقتی بنا بر این شد، شما از کجا می‌گویید اولین مرتبه ظهور قرآن کریم در لفظ است، که شما بگویید خداوند متعال همه الفاظ را باید با هم ایجاد کند؟! این را از کجا بیاوریم؟! همانطوری که در « فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَّوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ فِي كِتَابٍ مَّكْنُونٍ[5] هست، اگر این راجح شود، ما باید سراغ آن کتاب مکنون برویم تا ببینیم از خود آیات و روایات چه چیزی استفاده می‌شود. یکی از آن‌ها را اشاره می‌کنم. در فدکیه هست. روایاتی که می‌توان از آن‌ها رسم را استفاده کنیم. هر چه تلاش من بوده را آورده‌ام. شما هم به آن اضافه کنید. یکی از روایاتی که هست به‌عنوان یک دهم درصد –نه یک درصد- به این احتمالی که می‌گویم، نگاه کنید، ولی خُب احتمال است. طلبگی می‌گویی‌م احتمال بی‌عار است، می‌آید. اما چرا من این احتمال را عرض می‌کنم؟ به‌خاطر اینکه قبلاً چند شاهد در ذهن من بوده. این‌ها دست به دست هم می‌دهند.

---

[1] تفسير الطبري = جامع البيان ت شاكر (۶/ ۱۸۳)

[2] الزمر ۲۳

[3] آل عمران ۷

[4] هود ۱

[5] الواقعة ۷۵-۷۸

بازبینی #2
ایجاد شده 13 ژوئن 2024 12:35:19 توسط ... .

به روزرسانی شده 18 ژوئن 2024 13:14:09 توسط ... .